Европейски парламент
2024 – 2029

ПРИЕТИ ТЕКСТОВЕ

P10_TA(2026)0003

Директива за справедлив преход в сферата на труда: гарантиране на създаването на работни места и съживяване на местните икономики

Резолюция на Европейския парламент от 20 януари 2026 г. с препоръки към Комисията относно директивата за справедлив преход в сферата на труда: гарантиране на създаването на работни места и съживяване на местните икономики (2025/2131(INL))

Европейският парламент,

– като взе предвид член 153 и член 225 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС),

– като взе предвид становището на комисията по правни въпроси относно предложеното правно основание,

– като взе предвид членове 47 и 55 от своя Правилник за дейността,

– като взе предвид членове 4, 9, 46, 149, 151, 153, 162, 164, 174–178 и 349 от ДФЕС,

– като взе предвид съобщението на Комисията от 11 декември 2019 г., озаглавено „Европейският зелен пакт“ (COM(2019)0640),

– като взе предвид съобщението на Комисията от 4 март 2021 г. относно плана за действие на Европейския стълб на социалните права (COM(2021)0102),

– като взе предвид Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 г. за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост[1] (МВУ),

– като взе предвид Регламент (ЕС) 2021/1056 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г. за създаване на Фонда

[1] ОВ L 57, 18.2.2021 г., стр. 17.

за справедлив преход[2] (ФСП),

– като взе предвид Регламент (ЕС) 2021/1057 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г. за създаване на Европейския социален фонд плюс (ЕСФ +) и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1296/2013[3],

– като взе предвид Регламент (ЕС) 2021/691 на Европейския парламент и на Съвета от 28 април 2021 г. относно Европейския фонд за приспособяване към глобализацията за съкратени работници (ЕФПГ) и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1309/2013[4],

– като взе предвид Регламент (ЕС) 2023/955 на Европейския парламент и на Съвета от 10 май 2023 г. за създаване на Социален фонд за климата и за изменение на Регламент (ЕС) 2021/1060[5],

– като взе предвид Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 октомври 2003 г. за установяване на схема за търговия с квоти за емисии на парникови газове в рамките на Общността и за изменение на Директива 96/61/ЕО на Съвета[6],

– като взе предвид брифинга за оценка на европейската добавена стойност от септември 2025 г., озаглавен „Директива за справедлив преход в сферата на труда: гарантиране на създаването на работни места и съживяване на местните икономики“,

– като взе предвид своята резолюция от 23 ноември 2023 г. относно създаването на работни места – справедлив преход и инвестиции с положително въздействие,

– като взе предвид резолюцията на Международната организация на труда (МОТ) относно справедлив преход към екологично устойчиви икономики и общества за всички[7],

– като взе предвид доклада на Енрико Лета от 10 април 2024 г., озаглавен „Much more than a market“ („Много повече от пазар“),

– като взе предвид доклада на Марио Драги от 9 септември 2024 г., озаглавен „The Future of European Competitiveness“ (Бъдещето на европейската конкурентоспособност) („докладът на Драги“),

– като взе предвид пътната карта за качествени работни места,

---

2 ОВ L 231, 30.6.2021 г., стр. 1.
3 ОВ L 231, 30.6.2021 г., стр. 21.
4 ОВ L 153, 3.5.2021 г., стр. 48.
5 ОВ L 130, 16.5.2023 г., стр. 1.
6 ОВ L 275, 25.10.2003 г., стр. 32.
7 ILC.111/Резолюция V, 16 юни 2023 г.

– като взе предвид своята резолюция от 10 септември 2025 г. относно ролята на политиката на сближаване за подкрепа на справедливия преход,

– като взе предвид препоръката на Съвета относно справедлив преход към неутралност по отношение на климата от 2022 г.,

– като взе предвид препоръката на Съвета относно справедлив преход към неутралност по отношение на климата от 2022 г. и основните послания на Комитета по заетостта (EMCO) и Комитета за социална закрила (SPC) относно нейното изпълнение,

– като взе предвид своята резолюция от 17 декември 2020 г. относно силна социална Европа за справедливи промени,

– като взе предвид своята резолюция от 9 септември 2025 г. относно обществените поръчки,

– като взе предвид политическите насоки за Европейската комисия за периода 2024 – 2029 г.,

– като взе предвид съобщението на Комисията от 26 февруари 2025 г. относно Пакта за чиста промишленост (COM(2025)0085);

– като взе предвид съобщението на Комисията от юли 2025 г., озаглавено „Рамка за мерки за държавна помощ в подкрепа на Пакта за чиста промишленост“ (C/2025/3602),

– като взе предвид Декларацията от Ла Юлп относно бъдещето на Европейския стълб на социалните права от 16 април 2024 г.,

– като взе предвид становището на Комитета по заетостта (EMCO) към Съвета на Европейския съюз от 6 юни 2025 г. относно измеренията на качеството на работните места,

– като взе предвид становището на Европейския икономически и социален комитет от 4 декември 2024 г., озаглавено „Към законодателно предложение за справедлив преход и политически инструменти на ЕС, които да дават възможност за по-социален Европейски зелен пакт“,

– като взе предвид доклада на комисията по заетост и социални въпроси (A10-0261/2025),

A. като има предвид, че зеленият и цифровият преход оказват дълбоко трансформиращо въздействие върху европейските икономики, общества, региони и работни места по различни начини, като изискват предприемането на всеобхватни социални мерки и мерки на политиката по заетостта с цел предотвратяване на неблагоприятни въздействия и насърчаване

на икономическото, социалното и териториалното сближаване; като има предвид, че гарантирането на ефективен преход към неутрална по отношение на климата и цифровизирана икономика и намаляване на зависимостта от доставки на енергия е от съществено значение за дългосрочния просперитет, благополучието, устойчивостта, растежа и конкурентоспособността на Европа; като има предвид, че крайният успех на двойния преход ще зависи в голяма степен от това да се гарантира, че преходът е справедлив и приобщаващ за работниците, предприятията и регионите, и че той допринася за социалната справедливост за всички хора, със специален акцент върху най-уязвимите лица, за да се гарантира, че никой няма да бъде изоставен; като има предвид, че справедливият преход сам по себе си може да донесе ползи в размер на 261 милиарда евро годишно, по-специално чрез преодоляване на социалните неравенства и регионалните различия[8]; като има предвид, че стратегиите на всеки засегнат регион ще бъдат различни въз основа на неговата икономическа и социална действителност;

Б. като има предвид, че въздействието на двойния преход върху заетостта е асиметрично в целия Съюз и че социално-икономическото въздействие варира в значителна степен в различните региони; като има предвид, че възниква предизвикателство, свързано с географското местоположение, тъй като работните места в модерната, характеризираща се с ефикасно използване на ресурсите и конкурентоспособна икономика могат да бъдат създадени в региони, които са различни от тези, в които се наблюдава загуба на работни места;

В. като има предвид, че преходите трябва да се управляват по такъв начин, че да се гарантира социално приобщаване, да се намалят бедността и неравенствата, както и да се оползотвори потенциалът за създаване на качествени работни места, да се насърчи демокрацията на работното място, да се защитят правата на работниците и да се повишат трудовите стандарти във всички засегнати сектори;

Г. като има предвид, че пазарите на труда в ЕС продължават да бъдат териториално разделени, и като има предвид, че качеството на работните места и трудовите договори свидетелстват за увеличение на нестандартните форми на труд, особено сред младите хора;

Д. като има предвид, че при управлението на прехода към въглеродно неутрална икономика следва да не се подпомага само преходът към нови качествени работни места в нововъзникващи сектори, но и да се запазят съществуващите работни места и

---

8 https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/774668/EPRS_BRI(2025)774668_EN.pdf

сектори и те да се адаптират към по-устойчиви и по-чисти промишлени отрасли и технологии за хората, по-специално за тези, които живеят в по-силно засегнати територии; като има предвид, че е от решаващо значение да се обръща специално внимание на регионите и отраслите, зависими от изкопаеми горива, тъй като те ще трябва да приемат нова концепция, за да изпълнят ангажиментите на Съюза в областта на климата; като има предвид, че е важно всички хора, включително работниците и търсещите работа лица, да бъдат подкрепяни при осъществяването на преходите, за да се насърчи разбирането, приемането и ефективността на целите на дългосрочната стратегия за 2050 г.; като има предвид, че както се вижда от изследванията на Eurofound[9], широкото участие на гражданското общество, социалните партньори и публичните органи в процеса на преход е от решаващо значение за осигуряването и справедливото разпределение на приходите от икономически дейности и ресурсите, както и за справянето с конфликтите;

Е. като има предвид, че икономическото преструктуриране в Европа изисква да се акцентира силно върху конкурентоспособността и растежа; като има предвид, че на предприемачите и на създаващите работни места трябва да се предоставят подходящи условия за инвестиране и разрастване, а осигуряването на ефективно използване на средствата е от съществено значение за привличането на частни инвестиции; като има предвид, че е важно жителите на градските и селските райони да подкрепят и да участват в един справедлив преход, който да балансира конкурентоспособността със солидарността, и че хората трябва да могат да бъдат сигурни, че тяхната работа, доходи и начин на живот ще бъдат защитени и че никой няма да бъде изоставен;

Ж. като има предвид, че макар редица важни законодателни и незаконодателни инициативи на Съюза да имат за цел или да могат да спомогнат за справяне с въздействието на двойния преход (по-специално Механизмът за справедлив преход, ФСП, ЕФПГ, Съюзът на уменията, Социалният фонд за климата, ЕСФ + и МВУ) и за повишаването на конкурентоспособността, продължават да съществуват пропуски в законодателната и политическата рамка, когато става въпрос за проблеми на работното място, права на работниците, социална закрила, социален диалог и възможности за образование и обучение; като има предвид, че само действия на равнището на Съюза могат да гарантират реална добавена стойност и едновременно социално сближаване във възходяща посока, за да се превърнат в реалност обещанието „никой да не бъде изоставен“, като същевременно се

---

9 Eurofound (2024 г.), „Creating a new social contract for the just transition: Is partnership working?“ (Създаване на нов социален договор за справедлив преход: функционира ли партньорството?), Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург

вземат предвид моделите и традициите на националните пазари на труда;

З. като има предвид, че в доклада на Драги постоянният недостиг на умения се определя като пречка пред иновациите, внедряването на технологии и усилията за декарбонизация, което от своя страна възпрепятства растежа и конкурентоспособността; като има предвид, че почти 80% от малките и средните предприятия в ЕС съобщават за трудности при намирането на работници с подходящия набор от умения; като има предвид, че влошаващите се системи за образование и обучение, и по-специално за образование и обучение на възрастни, не могат да подготвят работната сила за двойния преход; като има предвид, че участието в обучения за възрастни продължава да бъде недостатъчно, тъй като едва 39,5% от възрастните участват в обучения на всяка година[10], което е много под целта за най-малко 60% до 2030 г., и че за да се постигне тази цел, още приблизително 50 милиона работници ще трябва да получат обучение[11];

И. като има предвид, че чрез инвестиции за развитие на висококвалифицирани умения ЕС може да насърчи благоприятен цикъл на повишена производителност, по-високи заплати и по-голямо равенство в икономическо отношение; като има предвид, че почти 50% от възрастните може да се нуждаят от повишаване на квалификацията или от преквалификация[12]; като има предвид, че само за енергийния сектор на ЕС ще са необходими най-малко 145 хиляди квалифицирани работници до 2030 г.[13]; като има предвид, че чистите технологии са един от двигателите за икономическия просперитет в Европа, тъй като те допринасят за 30% от растежа в ЕС и само през 2023 г. са създали милиони работни места[14];

Й. като има предвид, че европейските стратегии за умения, конкурентоспособност и инвестиции следва да създават възможности както за големите дружества, така и за МСП, като същевременно предвиждат мерки за задоволяване на националните, регионалните и местните потребности; като има предвид, че политиките, които укрепват промишления капацитет, насърчават предприемачеството и изграждат работна сила с умения, адаптирани към местните реалности, са от съществено значение, за да се гарантира, че всички европейци

---

10 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX%3A52025DC0090

11 Докладът на Драги, стр. 37.

12 https://www.cedefop.europa.eu/en/publications/4223#group-downloads

13 https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4826f429-0545-11f0-b1a3-01aa75ed71a1/language-en

14 https://www.cedefop.europa.eu/en/news/green-transition-creates-more-jobs-it-destroys

могат да се възползват от растежа и иновациите;

К. като има предвид, че целесъобразно финансираните системи за социално подпомагане и социална закрила са предпоставка за гарантирането на справедлив и честен преход към неутралност по отношение на климата и цифрова трансформация; като има предвид, че в доклада на Драги също така се подчертава необходимостта да се гарантира, че растежът на производителността и социалното приобщаване вървят ръка за ръка със социалните системи на държавите членки, които са от критично значение за осигуряването на надеждни обществени услуги, социална закрила, жилищно настаняване, транспорт и грижи за децата по време на прехода; като има предвид, че качествените работни места, достойните условия на труд, достъпът до социална закрила, социалният диалог и колективното договаряне играят решаваща роля за привличането и задържането на работната сила и са важни за конкурентоспособността на Съюза и демокрацията на работното място;

Л. като има предвид, че според доклада на Комисията относно заетостта и социалното развитие в Европа за 2024 г. (ESDE 2024)[15] ограниченията за участие в образователни и обучителни дейности за възрастни се дължат на пречки като усещането за липса на необходимост, недостатъчно предлагане или затруднения при достъпа до подходящо качествено обучение, припокриване в графика, изпълнение на семейни отговорности и финансови ограничения; като има предвид, че в доклада на Драги се призовава ЕС да гарантира, че всички работници имат право на образование и преквалификация, което да им позволява да преминават към нови роли, когато техните предприятия внедряват нови технологии, или да заемат качествени работни места в нови сектори[16];

М. като има предвид, че интегрираният микс от политики, който съчетава образованието и развитието на умения, финанси и промишлена политика, е ключов фактор за конкурентоспособността на Европа, социалната устойчивост и справедливост, стратегическата автономност, инвестициите и създаването на устойчиви работни места; като има предвид, че зеленият и цифровият преход налагат значителни инвестиции за преквалификация, повишаване на квалификацията, професионално образование и обучение и учене през целия живот, за да може на работниците да се предоставят както необходимите технически умения, специфични за всяка професия, така и основните социални умения; като има предвид,

---

15 https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/employment-and-social-developments-europe-2024-upward-social-convergence-eu-and-role-social_en

16 Докладът на Драги, стр. 19.

че по-възрастните, нискоквалифицираните работници и жените работници може да се сблъскват с по-големи пречки при повишаването на квалификацията и конкурирането за нови работни места; като има предвид, че следователно усилията в сферата на образованието и обучението трябва да бъдат тясно свързани с политиките за справедлив преход; като има предвид, че работниците и общностите в неравностойно положение ще се нуждаят от целенасочена подкрепа, за да се гарантира, че те няма да бъдат изоставени;

Н. като има предвид, че продължават да съществуват значителни икономически различия между отделните държави — членки на ЕС, и отделните региони, с големи разлики по отношение на БВП от 2012 г. насам, свързани с дела на промишлеността в икономическата дейност;

О. като има предвид, че в доклада на Лета се казва, че свободата на движение и „свободата да останеш“ са двете страни на една и съща монета и трябва да бъдат развивани заедно; като има предвид, че според доклада на Лета свободата на движение следва да се разглежда като свободен избор, а не като необходимост от компенсиране на липсата на работни места в някои региони; като има предвид, че в доклада се подчертава необходимостта да се осигуряват възможности за гражданите във всички региони на Съюза, особено в селските райони, включително нуждата от качествени работни места, както и необходимостта от преодоляване на неравенствата във и между отделните държави[17]; като има предвид, че ако не бъде планиран и подкрепян по подходящ начин, зеленият преход би могъл да засегне в несъразмерно по-голяма степен[18] уязвимите региони в Източна и Южна Европа по отношение на рисковете от безработица и загубата на работни места; като има предвид, че зависимите от въглища територии добавят още едно ниво на уязвимост, като равнището на заетост е с 10—15% под средното за ЕС[19];

П. като има предвид, че се очаква пътната карта за качествени работни места да насърчава мерки, които да подкрепят държавите членки и промишлените отрасли с цел осигуряване на достойни условия на труд и достъп до обучение, установяване на високи стандарти за здравословни и безопасни условия на труд, гарантиране на справедлив преход към нови работни места за работниците и самонаетите лица, както и колективно договаряне, за да могат да се привличат таланти и да се

17 https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/py4s-5ad4

18 https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/24c7aa49-2451-11ee-94cb-01aa75ed71a1/language-en

19 https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2025/774670/EPRS_STU(2025)759354_EN.pdf

допринася за конкурентоспособността на европейските промишлени отрасли; като има предвид, че в този контекст се очаква Комисията да обсъди със социалните партньори рамка за подкрепа на процесите на преструктуриране на равнището на ЕС и на нивото на държавите членки; като има предвид, че тази рамка ще бъде насочена към справедлив преход, предвиждане на промените, ранна намеса, когато е налице заплаха от преструктуриране, и по-добро предоставяне на информация и консултации;

P. като има предвид, че административният и техническият капацитет на заинтересованите лица на местно равнище, участващи в разработването и прилагането на справедливия преход, трябва да бъде повишен; като има предвид, че държавите членки все още са изправени пред значителни предизвикателства във връзка с ефективното управление и изпълнение на фондовете на ЕС на местно равнище, както и при оценката на различните въздействия на политиките в областта на климата; като има предвид, че изпълнението на Фонда за справедлив преход е бавно, както се вижда от процента на плащанията, който е едва 32,2% към края на 2024 г.[20]; като има предвид, че броят на работните места, създадени чрез ФСП, изостава спрямо броя на местата, за които се прогнозира, че ще бъдат загубени при преминаването от въглеродно интензивни промишлени отрасли към по-чисти технологии; като има предвид, че МСП са гръбнакът на европейската икономика и че те създават голям дял от постоянните работни места на местно равнище; като има предвид, че са необходими специални разпоредби за МСП, за да се засили тяхната роля в справедливия преход;

1. подчертава, че успешният преход към по-устойчиви източници на енергия, модернизирани промишлени отрасли и цифровизирана в по-голяма степен икономика ще играе важна роля за дългосрочната конкурентоспособност на предприятията от Съюза на световния пазар и че това трябва да води до създаването на качествени работни места в Съюза; подчертава необходимостта да се гарантира, че предприятията и работниците са добре подготвени да се възползват от възможностите, произтичащи от преминаването към нови и иновативни решения, и подчертава значението на достойния труд и на работните места, осигурени чрез колективни трудови договори, които са абсолютно необходими за гарантирането на обществен напредък и за приемането на прехода; счита, че наличието на законодателна рамка, която включва мерки във връзка с предизвикателствата и възможностите на справедливия преход на работното място, е от съществено значение, за да се

---

20 Just Transition Mechanism – Performance 2025 (Механизъм за справедлив преход — изпълнение за 2025 г.), Европейска комисия

гарантират подходящи минимални общи стандарти, които осигуряват яснота и структура както за работниците, така и за работодателите при предвиждането и управлението на промените, и в крайна сметка да се подобрят устойчивостта, конкурентоспособността и социалното сближаване във възходяща посока, както и социалната справедливост в Съюза; подчертава, че регионите могат да подкрепят справедливия преход чрез съчетаване на социална закрила, икономическа диверсификация и териториална координация с цел намаляване на отрицателните въздействия, засилване на местните икономики и насърчаване на приобщаващото развитие;

2. подчертава, че въздействието на декарбонизацията върху заетостта надхвърля рамките на намаляването на емисиите в секторите на изкопаемите горива и ще има по-широко въздействие по отношение на предефинирането на работните места и цялостния преход на пазара на труда; във връзка с това приветства обявяването на Акта за качествени работни места, който цели да гарантира, че практиките в сферата на заетостта са съобразени с развитието на съвременната икономика; подчертава необходимостта този акт, наред с предстоящото актуализиране на плана за действие на Европейския стълб на социалните права и новата пътна карта за качествени работни места, да включва набор от конкретни мерки, които осезаемо подобряват условията на труд, здравето и безопасността, демокрацията на работното място, обхвата на колективното договаряне и обучението и уменията на работниците и самостоятелно заетите лица, както и да се гарантира ефективното прилагане на законодателството на ЕС в областта на заетостта и социалната политика; подчертава, че тези мерки също така предоставят възможност за подкрепа на работодателите в Съюза, по-специално МСП, за запазване и подобряване на тяхната конкурентоспособност чрез осигуряване на ясна рамка, включително практически насоки и инструменти за подкрепа, за предвиждане и управление на промените в партньорство с работниците и за инвестиране в професионално образование и обучение (ПОО), повишаване на квалификацията и преквалификация на работниците с цел справяне с недостига на умения и работна ръка, които възпрепятстват производителността и растежа, както и осигуряване на бъдещи перспективи за работниците;

3. подчертава, че цифровизацията трябва да се прилага по начин, който да е ориентиран към хората, като се предотвратява прекомерното наблюдение на работниците и се гарантира правото на откъсване от работната среда, както и справедливи договорености за организация на работното време.

4. подчертава, че предвиждането и управлението на промените са от първостепенно значение за работодателите, работниците, както и за регионалните и местните органи и общности, за да се

ориентират успешно в зеления и цифровия преход и да се справят ефективно с икономическите предизвикателства, породени от неблагоприятните геополитически събития, и да превърнат тези предизвикателства във възможности; подчертава, че предварителното планиране за прехода може проактивно да предотвратява съкращенията на работните места и да води до създаване на работни места, да изгражда дълготрайна устойчивост в предприятията и да използва по най-добрия начин наличните ресурси; подчертава, че тези планове изискват решения, които могат да доведат до съществени промени в организацията на труда, и следователно трябва да бъдат разработени в рамките на широкообхватно партньорство чрез рамката за социален диалог и колективно договаряне, при пълно зачитане на правото на информиране и провеждане на консултации; във връзка с това призовава Комисията да наблюдава и гарантира пълното прилагане на уредбата съгласно Директива 2002/14/ЕО; освен това призовава държавите членки да способстват за социален диалог на съответните равнища с цел улесняване на прехода от едно работно място към друго, по-специално за професии, които могат да изчезнат или да загубят значението си в значителна степен; припомня инструментите за ранно предупреждение, предвидени в Директива (ЕС) 2019/1023, и счита, че адаптирането на тези инструменти по такъв начин, така че да включват и обстоятелства, свързани с двойния преход, ще гарантира по-добро откриване и реагиране на предстоящите промени в дейността на предприятията; подчертава необходимостта да се предоставят стимули на предприятията да изготвят свои собствени планове за преход; подчертава, че заинтересованите лица и гражданското общество трябва да бъдат включени още на най-ранните етапи от планирането на прехода, като се гарантира значимо участие, а не консултации на късен етап;

5. подчертава, че недостигът на квалифицирани работници може да бъде преодолян в значима степен само като се обръща внимание на наличието и достъпността на образование, (пре)квалификация и възможности за обучение, а също така и на подобряването на условията на труд; подчертава, че социалният диалог между работниците и работодателите относно условията на възможностите за обучение, които са приведени в съответствие с нуждите на пазара на труда и които зачитат равновесието между професионалния и личния живот, е от съществено значение и следва да бъде улесняван[21]; изразява твърдо убеждение, че индивидуалното право на обучение за работниците в работно време, което взема предвид основните пречки за участие в обучение, може да гарантира качествено повишаване на квалификацията или преквалификация, обучение на

[21] „Employment and Social Developments in Europe 2024“ (Заетост и социално развитие в Европа, 2024 г.), Европейска комисия, стр. 20.

служителите и подкрепа за професионално развитие с цел предсказуемо и стабилно предлагане на квалифицирани работници за работодателите; подчертава необходимостта от преодоляване на пречките, свързани с разходите, като се гарантира, че обучението е безплатно за работниците, подкрепено от финансиране, данъчни стимули и партньорства; подчертава, че националните институции и социалните партньори отговарят за обучението на служителите, и подчертава тяхната съществена роля за прилагането на правото на обучение; във връзка с това призовава държавите членки да отдават приоритет и да насърчават схеми за обучение, разработени съвместно от работниците и техните работодатели, като се гарантира, че повишаването на квалификацията и преквалификацията отговарят на реалното търсене и допринасят за професионалното развитие;

6. подчертава необходимостта от пълноценно включване на младите хора в разработването, изпълнението и наблюдението на политиките, свързани с честен и справедлив преход; призовава за увеличаване на усилията за прилагане на Гаранцията за младежта, като се осигурява заделяне на повече средства от държавите членки, за да се разпределят най-малко 15% от техните средства от ЕСФ+ за целенасочени действия и структурни реформи в подкрепа на качествената младежка заетост, професионалното образование и обучение, по-специално чрез платени висококачествени стажове и чиракуване, и като се улесняват преходът от училище към работа, реинтеграцията в образованието или обучението и вторият шанс да се получи образование;

7. подчертава необходимостта държавите членки с участието на регионите да подкрепят предприятията и работниците, като изготвят стратегии за преход и политики за справедлив преход на национално равнище, съобразени с местните особености; подчертава, че тези национални стратегии следва да определят въздействието на прехода върху регионите, отделните сектори и съответната работна сила и следва да определят всеобхватен и междусекторен план за смекчаване на въздействието; подчертава колко е важно да се разработят дългосрочна визия и стратегия за икономически преход на местно и регионално равнище чрез включване на участници от публичния и частния сектор, гражданското общество и социалната икономика; подчертава, че преките инвестиции в иновации и повишаване на привлекателността на регионите чрез модернизиране и предоставяне на висококачествена, финансово и физически достъпна инфраструктура, обществени услуги и удобства са необходими, за да се задържат работниците и да се създават качествени работни места;

8. счита, че е от съществено значение да бъде насърчавана икономическата жизнеспособност на европейските промишлени

предприятия и да бъдат предотвратявани, доколкото е възможно, затварянето на предприятия и принудителните съкращения; подчертава колко е важна подкрепата за предприятията с цел да се предотвратят принудителни съкращения, например чрез програми за временна подкрепа с цел защита на заетостта по време на преходи, за да се избягва загубата на стратегически промишлен капацитет и квалифицирана работна сила; отбелязва, че когато е необходим преход от едно работно място към друго, е от съществено значение да се задържат работниците в един и същ сектор и регион, като им се предоставя достатъчно време за адаптиране и същевременно се ограничават личните финансови загуби; изисква по-силна защита срещу несправедливи уволнения и призовава на работниците, засегнати от преструктурирането, да се гарантира достъп до подходящо обезщетение, възможности за преквалификация и подкрепа за намиране на нова заетост;

9. подчертава, че регионалните прогнози на Евростат показват продължаващ спад на населението в трудоспособна възраст в много територии през 20-те и 30-те години на 21-ви век, особено в регионите, които вече са засегнати от застаряване и географска мобилност; подчертава, че тези тенденции създават риск от отслабване на предлагането на работна ръка, което на свой ред застрашава развитието в дългосрочен план точно в момента, когато квалифицираните работници са от съществено значение за зеления и цифровия преход; подчертава колко е важно за хората „правото да останат“ в техните региони или местни райони и необходимостта от целенасочени стратегии за селските и периферните райони; призовава Комисията и държавите членки да подкрепят съобразени с местните условия политики, които създават икономически възможности както за хората, така и за дружествата в селските райони, привличат частни инвестиции и създават работни места на местно равнище; подчертава, че тези стратегии са необходими за укрепване на икономическите възможности в селските райони, подпомагане на създаването на качествени работни места, иновациите, обновяването на местната промишленост и в крайна сметка за това да се гарантира, че гражданите могат да градят бъдещето си в своите общности;

10. припомня, че МСП са основните генератори на трайна заетост на местно равнище; подчертава необходимостта да се способства за опростен, пропорционален и благоприятен за МСП достъп до финансиране на прехода, включително като се предостави възможност за групиране в клъстери с цел достъп до средства и във връзка със задълженията за докладване, цифрово обслужване на едно гише и задължителна техническа помощ за насочване на разработването проектите и спазването на осигуряването на съответствие с изискванията; настоятелно призовава държавите членки и регионалните органи да създават и укрепват програми за подкрепа на бизнеса в засегнатите региони, за да се помага на

стартиращите предприятия и МСП да се разрастват и да успяват; подчертава, че инвестиционните стимули, съчетани с обвързването със социални условия, могат да спомогнат за привличането на предприятия в уязвимите региони, като същевременно се гарантира устойчивото развитие на местната икономика; подчертава необходимостта да се помага на дружествата, и по-специално на МСП, да се справят с недостига на умения в Съюза и да насърчават преквалификацията и повишаването на квалификацията, като помагат на хората да придобият уменията, необходими за намирането на качествени работни места; призовава Европейската комисия да гарантира специална подкрепа за МСП в рамките на бъдещото финансиране на справедливия преход; освен това призовава Европейската комисия да следи участието на МСП в програмите за справедлив преход;

11. подчертава, че социалната икономика, и по-специално социалните предприятия за трудова интеграция, играят решаваща роля за гарантирането на приобщаващ и справедлив преход; подчертава необходимостта от подкрепа за достъпа до финансиране, изграждане на капацитет и техническа помощ;

12. призовава Комисията и държавите членки да улеснят инвестициите в големи и малки мащаби и да разработят политики, които да отключат икономически възможности за частния сектор, по-специално за МСП, чрез намаляване на административната тежест, облекчаване на изискванията за съфинансиране и опростяване на достъпа до финансиране, като същевременно се зачитат правата на работниците и правата във връзка със защитата на потребителите; подчертава, че тези инвестиции са от съществено значение за укрепването на промишлената и технологичната база на Европа, за създаването на висококачествени работни места и за осигуряването на квалифицирана работна сила, която е съобразена с реалните условия, ресурси и специфични нужди на местно равнище, за да се използва пълноценно регионалният потенциал и да се стимулират конкурентоспособността, устойчивият растеж и създаването на стойност в дългосрочен план; подчертава, че предприемачите и малките предприятия са от основно значение за инвестициите, иновациите и създаването на работни места, особено в селските и по-слабо развитите региони, и че компонентите за финансиране и техническата помощ трябва да бъдат съобразени с техните нужди, за да се използва пълноценно техният потенциал в екологичната и цифровата икономика и да се насърчават устойчивият растеж и създаването на стойност в дългосрочен план;

13. отбелязва липсата на точни дезагрегирани данни за броя на загубените, създадените или засегнатите от двойния преход работни места; подчертава колко е важно прогнозирането на промените на пазара на труда и тенденциите в потребностите от

умения с цел да се реагира ефективно и навременно в рамките на политиките; подчертава необходимостта от установяване, обмен и насърчаване на най-добрите практики; призовава за консолидиране на събирането на съответните данни и анализ на въздействието на политиките за преход; подчертава, че показателите за енергийна и транспортна бедност следва да бъдат систематично интегрирани в структурите за наблюдение на справедливия преход, за да се гарантира, че финансирането и мерките за създаване на работни места са насочени на първо място към уязвимите домакинства;

14. насърчава схемите за саниране на общностно равнище, които обхващат квартали или села, намаляват разходите, укрепват сближаването и ускоряват прехода;

15. изразява съжаление, че предложението за Многогодишната финансова рамка за периода 2028—2034 г. не включва самостоятелен инструмент за предприемане на мерки във връзка със справедливия преход; подчертава, че продължава да е необходимо специално финансиране, за да се помогне на засегнатите региони да се справят с предизвикателствата, произтичащи от екологичния преход; във връзка с това призовава за разширяване и надграждане на Фонда за справедлив преход за програмния период след 2027 г., като се гарантира, че той функционира в съответствие с принципите на споделено управление и партньорство, в рамките на политиката на сближаване и с увеличен бюджет; подчертава, че новият фонд следва да подкрепя работодателите при осигуряването на правото на работниците на обучение, както и при въвеждането на планове за преход на равнището на предприятията; подчертава, че обучението следва да бъде с високо качество, съобразено с потребностите на пазара на труда, и да води до квалификация и познания, които се валидират чрез прозрачни и ясни системи за сертифициране, предоставящи възможност за взаимно признаване между държавите членки; настоятелно призовава финансирането на прехода да включва обвързаност със социални условия в подкрепа на приобщаването;

16. припомня, че въпреки своите амбиции да изпълнява преобразуваща роля ФСП се сблъска със значителни предизвикателства при постигането на своите цели, по-специално при гарантирането на справедливи резултати и предоставянето на достъп до фонда за малките и средните предприятия[22]; призовава за опростен достъп до Фонда за справедлив преход за МСП чрез предоставяне на техническа

---

22 Just Transition in the World of Work (Справедлив преход в сферата на труда), Генерална дирекция за парламентарни проучвания (EPRS), септември 2025 г. https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/774668/EPRS_BRI(2025)774668_EN.pdf

помощ и намаляване на административната тежест;

17. подчертава колко е важно развитието на цифровите умения за работниците – както основни, така и на равнище за напреднали; подчертава необходимостта от предоставяне на гражданите на основна цифрова грамотност, осведоменост по отношение на данните и безопасно използване на онлайн инструменти, за да продължат да бъдат пригодни за заетост и приспособими, като същевременно се насърчава по-висока степен на знания и умения;

18. подчертава, че институциите за образование и обучение трябва да подобрят целесъобразността на своето обучение в съответствие с потребностите на конкурентния пазар на труда и да подготвят учащите се, обучителите и преподавателите със съответните знания и умения, така че те да бъдат активни двигатели на промяната в рамките на справедливия преход към екологично устойчиви икономики и общество за всички хора; подчертава, че ефективното обучение зависи от наличието на учители и обучители с актуални знания за устойчивата и екологична икономика, енергийната ефективност и екологосъобразните и цифровите технологии; подчертава, че тяхната роля е от решаващо значение за насърчаването на правилните умения и компетентност както за по-младите, така и за по-възрастните поколения работници, и за подходящото обучение за преквалификация и повишаване на квалификацията за лицата, засегнати от екологичния преход; подчертава, че поради това образованието и обучението на такива учители и обучители следва да бъде основен приоритет във всяка стратегия за реакция в областта на уменията на европейско, национално, регионално и местно равнище;

19. подчертава, че преките публични и частни инвестиции в „чиста“ инфраструктура, проекти за енергия от възобновяеми източници и дейности, свързани с кръговата икономика, са необходими, за да бъдат съживени местните икономики и да се допринесе за създаването на работни места; подчертава необходимостта да се използват регионалните активи чрез инвестиции в сектори, в които регионите вече имат предпоставки или сравнителни предимства; счита, че регионалната специализация може да бъде в основата на „зелени“ промишлени клъстери; подчертава, че подкрепата за научните изследвания и иновациите и насърчаването на сътрудничеството между университетите и предприятията могат да стимулират нови устойчиви бизнес модели;

20. подчертава, че за постигането на целите на справедливия преход е необходима съгласувано и интегрирано съчетаване на политики; призовава мерките на ЕС в областта на климата и промишлеността да вземат предвид целите за приобщаване, социална закрила и умения; подчертава, че е важно да се

гарантира, че европейските и националните средства се използват за улесняване на екологичния и цифровия преход, включително чрез насърчаване на социалния диалог и колективното договаряне; призовава финансирането от ЕС и държавните помощи от страна на държавите членки да бъдат приведени в съответствие с европейската промишлена политика, за да се създават висококачествени работни места, да се насърчава колективното договаряне, да се зачитат трудовите права и стандарти на ЕС, да се повишава конкурентоспособността на европейските предприятия и да се гарантират подобрени условия на труд;

21. призовава държавите членки да гарантират достатъчно финансиране за качествени програми за умения и професионално обучение като дългосрочна инвестиция в производителността, растежа и конкурентоспособността на работниците и предприятията; призовава държавите членки, с подкрепата на Комисията, да използват стратегически съществуващите инструменти на Съюза, за да реализират Съюза на уменията, по-специално Гаранцията за уменията; призовава държавите членки да засилят използването на приходите от националните схеми за търговия с емисии за целите на обучението на работниците и за преразпределение на труда, по-специално за работниците в регионите с високи въглеродни емисии; призовава Комисията да разгледа и издаде насоки относно начина, по който публично-частните партньорства между държавите членки и предприятията могат да финансират обучението, преквалификацията и повишаването на квалификацията на работниците, по-специално правото на обучение за отделните работници;

22. припомня колко е важно интегрирането на въпросите, свързани с уврежданията, и на междусекторния подход, насочен към младите, по-възрастните и нискоквалифицираните работници, както и към жените работници, във всички мерки на политиката, насочени към двойния преход, например предоставянето на разумни улеснения в образованието и обучението.

23. припомня ролята, която Европейският фонд за приспособяване към глобализацията за съкратени работници (ЕФПГ) изпълнява във връзка с предоставянето на подкрепа на работниците, засегнати от екологичния и цифровия преход, през оставащата част от програмния период, и насърчава държавите членки, с подкрепата на Комисията, да използват пълноценно фонда; приветства целта на предложеното преразглеждане на настоящия ЕФПГ с цел проактивна подкрепа за работниците, засегнати от предстоящо съкращаване на работни места, и за ускоряване на процедурата за одобряване на заявления; подчертава обаче, че е важно да се гарантира, че предприятията, които са в процес на преструктуриране и желаят да кандидатстват за средства от фонда, правят това при пълно

съгласуване с работниците и техните представители, включително при разработването на персонализирания пакет от мерки; отбелязва със загриженост прекратяването на ЕФПГ в предложението за многогодишната финансова рамка за периода 2028—2034 г.; подчертава колко са важни активните мерки на пазара на труда и мерките за социална закрила за реинтеграцията на съкратените работници на пазара на труда след случаи на мащабно преструктуриране; призовава Комисията да осигури непрекъсната специална подкрепа за работниците, изложени на риск поради мащабни преструктурирания или съкратени вследствие на такива, в следващата МФР;

24. припомня, че е важно да се гарантира високо равнище на здравословни и безопасни условия на труд на работниците; подчертава колко е важно проактивното предприемане на мерки във връзка с променящите се рискове по отношение на здравословните и безопасни условия на труд за работните задачи и модели и работните места, по-специално екологичните и психосоциалните рискове, в контекста на двойния преход; призовава Комисията да извърши цялостен преглед на настоящата стратегическа рамка за здравословни и безопасни условия на труд и на действащата нормативна уредба в областта на здравословните и безопасни условия на труд с цел да се установят все още съществуващите пропуски и да се гарантира, че достиженията на правото на ЕС продължават да бъдат пригодни за целта, както и да се допринесе за разработването на стратегическата рамка за периода след 2027 г.,

25. подчертава, че трансформациите и преструктурирането на работното място по време на двойния преход могат да породят психосоциални рискове като стрес, несигурност и заплаха от загуба на работното място; подчертава необходимостта от защита на психичното здраве и психосоциалното благосъстояние на работниците по време на преходи, включително чрез оценки на риска на работното място и услуги за подкрепа; призовава програмите за подкрепа на психичното здраве, включително схемите за предоставяне на съвети, справяне със стреса и постигане на равновесие между професионалния и личния живот, да бъдат интегрирани в плановете за преход на равнището на дружествата;

26. подчертава, че е важно да се подкрепят работниците в повишаването на техните преобразуващи, основни и когнитивни умения, например творческо и критично мислене, предвиждане, устойчивост, гъвкавост и мобилност, мотивация и самосъзнание, любознателност и учене през целия живот — като се признава колко е важна способността на работниците да се адаптират към коренно променени работни места, да са уверени в собствените способности и да създават нови решения, които са необходими за екологичната и цифровата трансформация;

27. приветства политическия обзор на Европейския център за развитие на професионалното обучение (Cedefop) относно изграждането на европейска карта на квалификациите, която засилва прозрачността, съпоставимостта и преносимостта на квалификациите в цяла Европа; подчертава, че тази карта трябва да излиза извън рамките на академично мероприятие и да служи като практически инструмент за конкурентоспособност, значимост за пазара на труда и мобилност; призовава Комисията и държавите членки да гарантират, че европейската квалификационна рамка е тясно свързана с икономическите нужди, промишлената политика и инвестициите в умения, и да картографират обстойно и систематично недостига на умения на регионално равнище към момента, както и да прогнозират бъдещите потребности от умения; подчертава, че това картографиране следва да включва анализ на въздействието и да води до секторни и териториални мерки в полза на потенциала на зеления преход във всички региони;

28. подчертава, че силните мрежи за социална сигурност и системи за социална закрила са от съществено значение за подкрепата за работниците и за засилването на социалното сближаване в периоди на преход; призовава държавите членки, в сътрудничество със социалните партньори и съответните организации на гражданското общество, да модернизират и укрепват своите системи и услуги за социална закрила и основни публични услуги, като гарантират тяхната устойчивост в дългосрочен план и без да повишават финансовата тежест за МСП, със специален акцент върху здравеопазването, транспорта, образованието, политиките за социално приобщаване, подкрепата на доходите и жилищното настаняване на достъпни цени, както и подкрепата за доставчиците на социални услуги с нестопанска цел, за да гарантират устойчивост срещу сътресения, произтичащи от двойния преход, които оказват въздействие върху пазара на труда, както и че служителите, засегнати от загуба на работни места, могат да запазят стандарта си на живот във възможно най-голяма степен;

29. настоятелно призовава държавите членки да изпълнят изцяло Препоръката на Съвета относно социалната закрила на работниците и самостоятелно заетите лица; призовава Комисията да наблюдава рисковете и напредъка по отношение на такива действия чрез набора от социални показатели и Рамката за социална конвергенция; подчертава, че е важно да се гарантира, че предложенията на националните публични служби по заетостта са подходящи за променящото се положение на пазара на труда, за да се осигури подкрепа и да се улеснят хората, които сменят работните си места поради преходи;

30. подчертава значението на целенасочените политики в подкрепа на хората, които са най-силно засегнати от двойния преход, и по-специално лицата в уязвимо положение; подчертава, че са

необходими активна подкрепа и ранна намеса, за да се предотврати изпадането на хората в уязвимо положение в продължителни периоди на безработица или превръщането им в обезкуражени работници; призовава държавите членки значително да увеличат активната подкрепа за качествена заетост, по-специално чрез подкрепа за достъпа до и запазването на качествена заетост, насърчаването на предприемачеството и стимулирането на създаването на качествени работни места; подчертава ролята на програмите за трудова интеграция, целенасочените обществени поръчки и публичните дейности на местно равнище за създаването на работни места в преход; подчертава необходимостта от изграждане на капацитет на местните и регионалните органи с цел успешно мобилизиране на инвестиции, установяване на активни отношения с целевите групи при разработването и прилагането на схеми за социално подпомагане и за измерване на въздействието върху разпределението на доходите;

31. Подчертава, че е необходима подкрепа за схемите за подпомагане на работата на непълно работно време, и колко е важна целенасочената подкрепа за работниците, засегнати от преходи, като се надгражда върху положителния опит от Европейския инструмент за временна подкрепа с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредни обстоятелства (SURE); призовава Комисията да предложи засилен механизъм SURE, насочен към екологичния и цифровия преход, тъй като подкрепата за такива временни мерки за защита на заетостта по време на кризи може да стабилизира публичните разходи, предназначени за политиките в областта на заетостта, както и мерките за справедлив преход, с цел смекчаване на непосредственото въздействие на необходимата трансформация на икономиката на ЕС върху работните места в съответствие с целите за справедлив преход;

32. подчертава, че въздействието върху заетостта ще се различава в отделните региони и за различните групи от населението; подчертава в този контекст необходимостта да се осигури участието и да се предоставят възможности на гражданите и заинтересовани лица на местно равнище, включително организациите на гражданското общество, да бъдат активни участници в прехода; подчертава, че местните и регионалните органи следва да участват пряко в разработването, подбора и наблюдението на проектите, за да се гарантира, че финансирането отговаря на специфичните местни нужди и подкрепя диверсификацията на регионалните икономики; подчертава, че публичните органи трябва да участват в стратегически консултации и сътрудничество със социалните партньори по време на управлението на прехода; подчертава, че пълноценното участие може да бъде осигурено чрез консултации на ранен етап и ясни мандати и права на глас за социалните партньори, МСП, гражданското общество, социалната икономика

и младите хора в регионалните координационни органи;

33. подчертава, че колективното договаряне е от основно значение за справедливото заплащане, социалната справедливост и демокрацията на работното място, но че неговият обхват продължава да бъде неравномерен; припомня задължението на държавите членки, в които обхватът на колективното договаряне е под 80%, да изготвят национални планове с ясни срокове и конкретни мерки за увеличаване на обхвата; призовава Комисията да предостави насоки и подкрепа на държавите членки за укрепване на системите за договаряне, особено на секторно равнище, с пълноценното участие на социалните партньори; подчертава, че ЕС и държавите членки следва да подкрепят финансирането за изграждане на капацитет на социалните партньори, особено на регионално равнище, като част от изпълнението на препоръката на Съвета относно гарантирането на справедлив преход към неутралност по отношение на климата, за да участват в структуриран социален диалог и колективно договаряне относно плановете за преход на равнището на предприятията;

34. счита, че финансовите последици от исканото предложение следва да бъдат покрити със съществуващите бюджетни средства;

35. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция и приложените към нея препоръки съответно на Комисията и на Съвета.

ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ РЕЗОЛЮЦИЯ:
ПРЕПОРЪКИ ПО СЪДЪРЖАНИЕТО НА ИСКАНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ

Европейска директива за справедлив преход в сферата на труда: гарантиране на създаването на работни места и съживяване на местните икономики

Европейският парламент смята, че Комисията следва да предвижда следните принципи и цели:

Препоръка № 1: Обща цел на предложението

Общата цел на предложението следва да бъде да се създаде рамка на Съюза от мерки на политиката, които могат да бъдат прилагани на практика в регионите, засегнати от екологичния и цифровия преход, с цел да се гарантират социално справедлив и приобщаващ преход и създаването и защитата на качествени работни места.

Препоръка № 2: Форма на предложението

Поради необходимостта от цялостен пакет от мерки, необходими за постигането на тази цел, предложението следва да включва елементи в следните области:

а) условия на труд;
б) интегриране на лицата, изключени от пазара на труда;
в) информиране и консултиране на работниците;
г) подобрения на работната среда с цел закрила на здравето и безопасността на работниците.

Препоръка № 3: Предмет на предложението

Предложението следва да се съсредоточи върху следните мерки на политиката:

а) създаване на специална рамка за предвиждане и управление на промените в регионите и секторите, изправени пред преход, въз основа на принципите на задължително и своевременно информиране и консултиране на работниците и техните представители, задължителен социален диалог и колективно договаряне;

б) предоставяне на гаранции за това, че правото на информиране и консултиране на работниците и техните представители, предвидено в Директива 2002/14/ЕО и в националните разпоредби, се прилага ефективно в контекста на преходите;

в) индивидуално право на обучение за работниците в работно време;

г) създаване на национални стратегии за справедлив преход, със специален акцент върху разработването на дългосрочна визия за местните икономики и работна сила във всички засегнати региони и сектори, които да бъдат разработени и приложени чрез пълноценно

участие на социалните партньори и местните участници;
д) разработване на програми за подпомагане на предприятията, по-специално МСП и местните участници, за да се насърчава създаването на работни места на местно равнище;
е) осигуряване на съответствие между търсенето и предлагането на работна ръка и умения чрез комбинирано използване на данни за пазара на труда, засилено сътрудничество на местните участници и социалните партньори с доставчиците на обучение и насърчаване на плановете за преход на равнището на дружествата;
ж) разработване на структура за наблюдение с цел осигуряване на стратегически прогнози за въздействието на прехода и развитието на пазара на труда.

Препоръка № 4: Прилагане и гарантиране на изпълнението

1. Предложението следва да зачита прерогативите на държавите членки да прилагат или въвеждат по-благоприятни за работниците законови, подзаконови или административни разпоредби или да насърчават или разрешават прилагането на колективни споразумения, които са по-благоприятни за работниците и следва да не представляват основателна причина за понижаване на общото равнище на защита, което вече е предоставено на работниците в държавите членки.

2. Предложението следва да зачита автономността на социалните партньори, включително правото на договаряне и сключване на колективни споразумения, и да им позволява, ако отправят съвместно искане, да им бъде възложено неговото прилагане, при условие че националната система може по всяко време да гарантира резултатите, които се целят с предложението.